

ใบความรู้ที่ ๑ เรื่อง ความหมายและความสำคัญของประเพณีและวัฒนธรรม
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่อง ประเพณีและวัฒนธรรม
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง ความหมายและความสำคัญของประเพณีและวัฒนธรรม
รายวิชา สังคมศึกษา รหัสวิชา ส๑๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓

ประเพณีและวัฒนธรรมไทย

ประเพณี หมายถึง สิ่งที่ดีงามที่ชุมชนประพฤติปฏิบัติสืบต่อกันมาจนกลายเป็นแบบแผนของวิถีชีวิตของคนในชุมชนความประพฤติที่หมู่ชนหมู่หนึ่งถือเป็นธรรมเนียมหรือเป็นแบบแผนสืบต่อกันมาจนเป็นพิมพ์เดียวกัน ถ้าใครในหมู่ประพฤตินอกแบบก็เป็น การผิดประเพณี

ประเพณีไทยแบ่งออกได้เป็น ๒ ลักษณะ คือ

๑. ประเพณีส่วนบุคคล ได้แก่ ประเพณีเกี่ยวกับการแต่งงาน ประเพณีการเกิด ประเพณี การตาย ประเพณีการบวช ประเพณีการขึ้นบ้านใหม่ ประเพณีทำบุญอายุ เป็นต้น
๒. ประเพณีส่วนรวม ได้แก่ ประเพณีทางศาสนาต่าง ๆ เช่น ประเพณีการทำบุญ เข้าพรรษา ออกพรรษา ประเพณีตรุษสารท ประเพณีลอยกระทง ประเพณีเทศกาล สงกรานต์และประเพณีวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เป็นต้น

วัฒนธรรม หมายถึง สิ่ง que แสดงถึงความเจริญงอกงาม ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และศีลธรรมอันดีทุกสิ่ง ทุกอย่างที่มีมนุษย์สร้างขึ้นมา นับตั้งแต่ภาษา ขนบธรรมเนียม ประเพณี ศาสนา กฎหมาย ศิลปะ จริยธรรม ตลอดจนวิทยาการและเทคโนโลยีต่าง ๆ อาจกล่าวได้ว่าวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือที่มนุษย์ คิดค้นขึ้นมาเพื่อช่วยให้มนุษย์สามารถ ดำรงอยู่ต่อไปได้ เพราะการจะมีชีวิตอยู่ในโลกนี้ได้มนุษย์จะต้องรู้จักใช้ประโยชน์จาก ธรรมชาติและจะต้องรู้จักควบคุมความประพฤติของมนุษย์ด้วยกัน วัฒนธรรม คือคำตอบ ที่มนุษย์ในสังคมคิดขึ้นมาเพื่อแก้ปัญหาเหล่านี้

ตัวอย่างประเพณี

ตัวอย่างวัฒนธรรม

- ๑) สร้างความรักความผูกพันในครอบครัว เช่นวันสงกรานต์ ซึ่งเป็นวันขึ้นปีใหม่ของไทย ลูกหลานที่ทำงานอยู่ต่างถิ่นจะกลับบ้านไปรดน้ำดำหัวขอพรจากพ่อแม่และญาติผู้ใหญ่ที่เคารพนับถือ เพื่อความเป็นสิริมงคล
- ๒) สร้างขวัญกำลังใจในการประกอบอาชีพ เช่น ชาวนาจะประกอบพิธีสู่ขวัญข้าวเพื่อบูชาแม่โพสพเทวีแห่งข้าวปลาอาหารเพื่อให้มีผลผลิตดี ชาวนาชาวไร่ในภาคอีสานมักทำประเพณีบุญบั้งไฟเพื่อขอฝนให้ตกตามฤดูกาลและมีน้ำเพียงพอสำหรับการเพาะปลูก
- ๓) สร้างความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ เช่น ประเพณีการทำบุญสารทเดือนสิบ ซึ่งเป็นประเพณีที่จัดขึ้นเพื่อทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้แก่บรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว
- ๔) ก่อให้เกิดความกลมเกลียวและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสมาชิกในสังคม เช่น ประเพณีลงแขกเกี่ยวข้าวเป็นประเพณีอย่างหนึ่งของชาวนา โดยเจ้าของนาจะบอกเพื่อนบ้านว่าจะเกี่ยวข้าวเมื่อไรเมื่อถึงเวลาเจ้าของนาจะปักธงไว้ชาวบ้านจะมาช่วยกันเกี่ยวข้าวในแปลงนาของเพื่อนบ้าน เพื่อแสดงถึงความสามัคคีและความมีน้ำใจ
- ๕) สร้างเอกลักษณ์ให้แก่สังคม เช่น ภาษา ธงชาติ เพลงชาติ